

Ч у р а п ч ы Э д э р с а а н а

Ыччакка аналлаах таһаарыы

Ханна
үөрэнэ
баряхха?

ЫЧЧАЛПЫТ БҮГҮН, САРСЫН...

ЛИДЕРДЭР

Урукку олох-дыаһах укулаата ийиллэн-уларыан, ыччат түмүдүлөр төрүөтүтө, сирдиир идеята суох буола түспүтө. Ол туохха тириэрдэбитин олох бэйэтэ көрдөрдө. Көниһик сылларга ыччакка болгомто ууруллар буолан эрэр курдук. Ыччат бэйэтэ туспа министертэһолонна. Сокуонһаана. Бу Сокуон—сүрүн уопсай балаһыанньаны этэр ыччат политикатын ақылаата.

Тыя сиригэр ыччаты кытары үнэ сыллата турсар, үтүө үтүө үлэстэри олохсуган күүһүрөн нһэр. Иэ сүрөттөн үлэһин бадалаах, сана, совун суурээһини үлэһи үрүһэлини суурдан кылларан нһэр ыччат ордук тахсымлаахтык уонна табан үлэһини саарбага суох. Онуоха олохтоох садалта өтүттүн сүбэһини амыһын, сорох-сорох түгэһини үүһүөн-тэһиниһин да биз-рэрэ наада. Оччого ыччат дьон өссө күүрөн, санаалара кэлэн, олохтоохтук үлэһинилэрэ тахты.

Улсууса 17 нийлэлтэй 10-гар нэгдэлтэй кытары үзэлээр хамнаагаах специалисттар бааалар. Аладарга Афанасий Толстоухов, Волтоного Николай Бушуев, Мындаавайыга Никита Кузьмин, Кытаанахха Анто-нина Монастырева, Одыдуунига Мотрена Софронова, Сылааца Ксения Максимова, Хатылыс Василий Про-топопов, Хайахсыкка Елена Борисова, Хоптоого Айаал Ногтородов, Чакырга Мария Тарасова дээр эдэр дьон сорохторо аянаа, сорохторо быыбар түмү-гүшп талымдан үзэлни селдээллар. Ону тайынан общественной төрүнкэ олобуран сүрөхтэрин бааты-нал Хадаарга Саргылаан Ноговицын, Төлөйг Руслан Нестерев үзэлчиллэр. Мугудай мурдук улахан нийл-лээккэ, Арылаахха, Толоонго, Мырылаа специа-лист суога хомолтолоох. Билигин нийлэлчиннээ бары арантайтын ордук нэгдэл бааламништыга марахан нэмтэр биһиэхэ улсууса, туох үлэ мытылларый?

Бичагт лидерэ нэгиллэнгийнэ культурнай, общественнай олодор бичагчы ороһор. Нэгиллэккэ бары өттүнэ көмөг-гуһата элбэх. Кини байдалыг солбу, баягчыта, уна планиг буулгохтоах. Бичагт сыншалагта, иллэн' кэм хийдах агаарара, чөл олохтоох буолара, дьанинэн, мччаг лидерин үлэтигтэн одус улахан тутулукуаах. Үгүс нэгиллэккэ спортнай салаалар мччаты түмэр, сомоболуур киниэринэн буолулар. Үгүс лидердэр үлэлэрин сүүн сыалын культурнай-общественнай хаймсалын баттыллар. Тыа сиртэр мччаг сыншадана—сүүн кыһалга. Кырдьыга, густаах үлэте, дьарыга суох олодор мччаты түмэр одус уустук. Ол нһэн кинилэри биэр сүүн-үүүгэ культурнай-спортнай дыһаллар оруоллара улахааны олох бэйгэ арылхайдыг көрдөрдө. Сорох нэгиллэккэ "мччаг сыншалагта" дигэ аһардас үлүкүүнү, дискотеканы эр тэрийн курдук сыншыллар. Итэ гутах. Биччаты кытары үлэте сана садалаһыннар бааллар. Ол курдук, Аһаах Новгородон, Мотрена Софронова, Елена Борисова лидердэх мччаттар нэгиллэккэрин олодор көхтөөхтүк кытталлар, сэргэхтэр, түмсүүлэхтэр, инициативалаахтар. Хадаар мччата (лидер С. Ноговицын) атын улуус мччатин кытары шефтонэр урукку үтүө үгэстэрин салгышлар.

ИННИКИ СОРУКТАРЫТ

Балдгийн республика үрдүнэн тых сирин олохул тахымын туруктаах огорогто политика барар. Итин-гэн мичат туора турбата буаллар дүн бөдөөлхлэт Билдигитэ адар солбух кыадын ситэ тунамат. үгүс-

**«Эдэр прэсса - 99»
конкурс!**

СР Ыччакка министерствота, «Форте» айар ыччат кулууба, СР Праинительствотун ийини бачээккэ уюна ийитиннэрэн биллэрэн ийини маассабай средствотарын департамена, «Саха» национальнай ийитиннэр биллэрэр компания, «Подросток» социальнай көмө ассоциацията «Үйүлөр кирбиилэр» деийини «ЭДЭР ПРЕССА-99» КОНКУРСУ биллэрдилэр. Айар-туру айар ыччаттарбытын кыттаргытыгар ытыран туран конкурс бааламанынатын биллииннэрэбит.

ПОЛОЖЕНИЕ КОНКУРСА «МОЛОДАЯ ПРЕССА»
Тематика конкурса в области газетной журналистики

төр туслах даригыг суох сүлдээллээр. Улснх дотоохи туй сиртэр үлэ хайан бадарар баар, баар да буула турсо. Бойо ихэднэн көрөн, огторон таааарар даригыг ылан, төринэн үлэлнэххэ эрх наада. Ол эрээр онгон тобо эрх өлүс саллабыт, ыарыркатабыт. Дыаалта өйөөбүлүн, лидер көүтээлшининэн кыралан быхаст-оохот үлэ көрүнүрүнэн эрх ижүрүданын үгүс нэбилнхтэргэ көстөр.

Дийнээр, тиа өвчлөхгүйн ортолугтар олох туту да үлэ-
лэбөөт мичат суох, Бары төрөнүүтүтүгөр көмөлөө
сүлдүүлээр. Ким дийнхит, юм сүөсүхүт. Хамнастаах
үлэс сүлдүүлэр төрөнүүтүтүгөр үлэстээрин сүөлүл-
рин көрөш олоорор мичат эмис баар. Баһынай дьон-
ноохтор хаһаайстыбага төһүү үлэһиттэр. Оттон уон-
сай үлэ, көмөлөөн туту эмит огоруу наада буолла-
рына, өлөй түһэллэрээ сымыйа буолбатыах. Айыла-
галбыт саамый көрө сиритер Мырылаба, Хахыйаха
туризм сайдар усулуобуйатын тэрийбэн үлэстээххэ,
дьону дыарыктаах онгорорго одус табыгастаах эрэри,
масыбаттар. Талей мичатын үлэс көрдөрүүлээх хо-
лобур буолуон сөн. Кинилэр бүтүүн турууан муус-
минн-комплекс, каток онгорон, бэртээхэй сажаалааны
көрдөрдүүлэр, дьон-сэргэ биһирэбилин элэллээр. Оттон
болтооголор Кудьтура дьэһитигэр спортзал онгорон, эх-
хаан өттүгүнэ чэбдигирэр усулуобуйаны тэриннилэр.

Тыя сиригэр нэлэлээниньэ духоннай ойун-санаатын түмэр киинэ—оскуола. Бу үөрөх тэрилтэтин сабыдына, дыйымыта оро киини үөрэнэн бүтэрдэ да тохтуу суохтаах. Ыччат оскуолада мытыллар куруһуоктарга, секцияларга, араас дыйалларга сырыттанниа, өссө кыттар-көмөлөөр буоллабына, ордун үчүгэй. Эдэр ыччат оскуола урдүкү кылаастарыа оҕолорун кытары син-биир бодоруһар, ону үчүгэй өттүгөр салайбатахха, түнтэритик дыйыан эмиз сөл. Ону тэҥэ учууталлар консультация тэрийииннэрэ ыччатка үөрэххэ туттарсарыгар көмөлөөх буолуо этэ. Хатылы уонна Сылган оскуолаларыгар маанык үлэ утумнаахтык мытыллымыта хаһыс да сыла уонна балачча үчүгэй үүмүнтөрдөөх. Оскуола аайы XII-с кылаабы аһым үпхөрчү суоһунан, баҕар, кыаллыа суоҕа. Ол да буоллар, ыччат дьон дьылдаларын, бэйэбит кэскилбитин санаан туран, оскуола үөрэтэр-итэр үлэһиттэрэ, администрацията бэйэлээнги бэйэлэрин үөрэнэччилэрингэр предметтэринэн консультацияны тэрийиэхтэрин, төлөбүрүн өртүтүр бэйэлэрэ хайдах баҕарар сөптөһүөхтэрин сөп. Баҕар, харчынан төлөөтүүнэр, баҕар, ыччат түмүүтү суббуотунуһуунааҕа көмөлөстүн, үлэ-дөөн биэрдин...

«АБИТУРИЕНТ» ШТАБ ҮЛЭТЭ

Үөрөхтээний—бичр сүүрч сөрүхтүт. Эдэр иччтү билинг-көрүгү тәрдыкынытын толороругар көмөлө-
нөр сымалтын 1996 сылтан улуустаның «Абитуриент»
штаб үжлөвир. Штаб начальнигынан улууус даахалта-
тын төрийөр үлэдр управлениетын начальнига Т. В.
Посев, чилиэннэриниң иччүт управлениетын началь-
нига Д. П. Ефимов, үөрөх управлениетын кадрга от-
делын сәбиаддессийа Н. С. Дьячковская үжлөвирлэр.
Штаб үөрөх төрлөтэлэрин кытары дуогабардаһан це-
левой мкөстэлэри кәпсәтәр, ыркөпий комиссиялар
манна көлөн кыпирч ызмаенилары туталарын хач-
чылар, оғолорго илэбэ туһаймы үжлөрин кытар Ол-
сурдук, Дьюкуускайдагы тый хабвайыстабатын ака-
демиятын техникуму, Бүлүүтәдә педагогическай
училище, Алданнаагы медицинскәй училище, СГУ

тики: общественно-политическая; экономика и предпринимательство; культура и искусство; человек; образование; жизнь села.

УСЛОВИЯ КОНКУРСА: на конкурсе принимаются материалы, опубликованные в уездных, городских и республиканских средствах массовой информации с 1 сентября 1998 года до 20 июня 1999 года. В конкурсе могут принять участие журналисты в возрасте до 35 лет.

По каждой из шести тем учреждены денежные премии. Лучшие работы будут рекомендованы к публикации в республиканских газетах. Кроме того учреждаются спецпризы.

УСЛОВИЯ КОНКУРСА В ОБЛАСТИ ТЕЛЕ-РАДИОЖУРНАЛИСТИКИ: на конкурсе принимаются материалы, выпущенные в эфир на украинском, республиканском

«Туох идант талам, ханна үөрэнэ барлахха?» дигэн бопнуурус үгүс мччаты долгутар. Ыам ыйын 20 күнүгэр «Знание» общество улуустаагы тэрилтэтин тэрийинтинэн мччакка аналлаах атөгүрүк оотуол» буолан ааста. Оотуолалар X—XI кылаастарын үөрөнөөччүлөрө ханна эдэр мччат тэрилталар салайааччыларын, сүрүн специалистарын кытары көрүстүлэр. Түмүсэр оҕолор улуускы ханнакка маадалаах идэлэри баһылыыр түбэлтэлэрин итэрийэн тартыстылар.

+CO+ corr.

Нервонгритвады филиалын приемнай комплексиялара кыһан эсааменнэары тутаниар, билигин итиннэ улуус-тан үгүс оҕо үөрөнө сыһааһалар, Штаб былырыынны үлэтин түмүгүнөн аһардаас СРҮ-га 88 оҕо кыһарыта.

Сотуулагчыга Д. П. Юрмис саалааччылык делегация СГУ Невногриттаагы филиалыгар, Алдан куурат Уоронин тэригэлэрингэр сымдын үрүнэр ыччатарбытын көрсөн, быһылы дылыга эмсэ дуогабар туһарсон кэллэ, СГУ ыштар тестированиетыгар оскуоланы бүтэрөөччүлэр, ыччатар көхтөөхтүк кытталлар. Быһыл илчиллэктэртүн барыларыттан кэрлэтэ, ары-бахтыга да буолаллар, ычат дьон кытанышлар.

Илчлэг үүрэгхэ кнпрдэ да киннэхэ бодомто сүтэр диин буолбатах. «Абитуриент» штаб студентнары кытары өрүү бэлсэр, хайдах үөрэнэ сэлдүүлхэрин, туох кыналгаллахтарын керэ сэлдээн комолонор. Студентардын керсүүнүу сэлэн айыг кытыллара үгэскэ кубулдуйда. Быйыл 5 бастын студентна улаус имешной стипендия аманта. Ол курдук, Социалистический Улэ Геройа Р. И. Константинов аатынан стипендияны ДГУТХА IV курсун студенткатыгар Екатерина Макаровада, лингвист-ученый С. А. Новгородон аатынан—Марфа Смирниковада, Ленинский библиотэ лауреата Д. Д. Красильников аатынан—Мария Кузьминада (СГУ, III курс), профессор Г. П. Башарин аатынан—Геннадий Тарасовка (СГУ, IV курс). Мавы таһынан Намаада педучилищедэ үөрэнэр студентнары кытары керсөн, бастын үөрөхтөөхтөр-гэ, үчүгэй общественниктарга улаус аатынан бириэмийэ туттарылдыбыта.

Итн курдук үөрөххэ киригэн баарар, үөрөнэр мч-
чанки көмө түүх баарынан өгөбуллэр.

ТЫМЫККЭ

Бичаат проблемата элбөх. Мнэстэж олохтоох са-
лалта ойбоһунууэн, лидер салаймытынан барэр үлэ
улуус, республика тайымпарынан киэст далайһынна-
нара, бастаган туран, үбүлэһинтэн тутулуқтаах. Оч-
чөгө эрө мччаат политикага нийин джэки сығарыбар
нымактаах. Билигин бара санла бийһытынан үлэлтир
мччака аналдаах программалар анал механизмынан
үбүлэһинхтөөхтэр.

Нәһилчлэстәргә ыштыллар, культуркай-спортивкай даяллар—иччат үлэтин манлайлыг эрә утада. Бәйзә иңиңиз мунгурдаммакка, атын сиргә хардарыта ыладыһан, үлэ хайдах бирарын көрөн үчүтәй өттүн ыланан, опыты атастанымы бвар эрә буылларына сайдым тахсар. Дьә, майна транспорт көстүбәтә, уматык суоҗа атахтыыр. Этәргә дыны, әсүрәх бағатын сүһүөх уйбатә, Аны иччат бәйзәтин күүһүнән туғу эмит онгоруон-тутуон баҗарар бууллабына, эмиә транспорт, үп-харчы проблематын көрсәр. Холәбур, Одьулууп иччата Культура дьәтәтә тутууларыгәр кичим баҗа санавлаах. Оксютүн ийбөүл, үп өттүнән көмө бвар буоллар эрә киһиләр бу тутууга сүрүн күүһүнән буолуох этиларигәр ийин саарбахтаабат. Тирәтә суох баҗа санав, ыра уостара түргөн.

Бичлэг—нэвчилжээк хэсгэлэ, солбуга, Киш тугу өгөр-
бута барыта нэвчилжээк снэрийн нэрдэрэр. Куһадан
куһаданынан, үчүтэй үчүгэйиинэ. Нэвчилжээк сайды-
тыгар мучаты бичачы кытыгннарап, ороошуннарап,
кишлэри сүрүшнээн-салайан, эдэр эрчими, нинци-
тишамы, эвергины айымшылаохтык туһаныахха
наадатын хос биһирдн дийалта баһылыга таба ой-
дөөхтэрэр.

Ирина ПОПОВА,
узуустваны ыччат управленнетиин специалиһа.

радио и телевидении с 1 сентября 1998 года до 20 июля 1999 года. В конкурсе могут принять участие журналисты в возрасте до 35 лет.

Южир изберет лучшие из представленных на конкурс работ и пригласит победителей принять участие в семинаре «Молодая пресса-89», который состоится 1—4 июля с. г. Учреждены 4 денежные премии (две — устных и специализированных студий, две — для республиканского ТВ). Лучшие работы будут рекомендованы к выходу в республиканский эфир. Кроме того, учреждаются спецпризы.

Күн итгэрэлд хүргэвчтэй ухууц дэвшилтийн дэлгэцтэйгээр мичаат урлагийн нийгэмтэн, эрдэмтэн, зохиолчид, хөгжлийн сөн, Виллүг хайан баатарар элчлэх, көмөлсөртө, үлэрийн зэвсгэ, тиксэрэгтэ бэлэгийнт, Телефөмүт 24-130.

